

ського фольклору ХХ сторіччя” (2, с. 284-293) провела Лариса Новикова. Вона простежила динаміку переходу ряду фольклорних жанрів (переважно обрядових) з активного побутування у пасивне та штучну пам’ять (бібліотеки, збірки, фонозаписи) під впливом історичних подій та процесів в Україні.

“Рушійний компонент фольклорної динаміки (до вивчення фольклору Донеччини)” (2, с. 294-316) обговорює у своїй публікації про пісенний фольклор Донеччини Олена Тюрікова. Донбас — з його складною етнічною та соціально-політичною історією — складний об’єкт для дослідження фольклористами. Проте, О. Тюріковій вдалося відшукати осередки народної творчості, виявити традиційні та новітні зразки народної творчості, осмислити та проаналізувати складний фольклорний процес. Цінними є також нотні ілюстрації, щоправда, вони набагато б виграли, якби при кожній пісні було зазначено хоча б місце запису, щоб не вишукувати дані у тексті статті.

Надзвичайно цінною для сучасних досліджень фольклору, збереження архівних фонозаписів є публікація О. Бута “Комп’ютерні технології в музичній фольклористиці: методичні рекомендації” (2, с. 328-337).

В цілому вітаючи колектив Проблемної науково-дослідної лабораторії музичної етнографії НМАУ, авторів та редактора О. Мурзину з виходом надзвичайно цінних і цікавих випусків збірника наукових публікацій з проблем етномузикології, які становлять віху у розвитку вітчизняної етномузикології, уособлену переважно у її Київському відгалуженні, хотілося б викласти загальне враження стороннього спостерігача, яке полягає в наступному. Значна частина статей збірника сигналізують “червоним світлом”: “Стороннім вхід заборонено!” Деякі проблеми етномузикології залишаються terra incognita для стороннього читача, навіть суміжних спеціальностей. Філолог та етнограф просто заблукає серед таблиць, кодів, цифр, ритмоструктур та схем, тим паче звичайний любитель фольклору. На жаль, резюме тут також мало у чому може допомогти. Поняття “мелодії”, “наспіву” чомусь зникли з ужитку, натомість маємо “мелотипи”, “ритмоструктури”, які не завжди тотожні вилученням. Приємні виключення складають фрагменти деяких статей С. Грици, А. Іваницького, О. Мурзиної, Є. Єфремова, О. Богданової, М. Хая та ін. Можливо, цей науковий, надзвичайно цінний збірник можна збагатити зрозумілими всім простими висновками статей.

СТУДІЇ З КРАЄЗНАВСТВА І ЕТНОЛОГІЇ

Григорій ГОЛИШ

У видавництві “Брама” вийшла книга кандидата історичних наук, доцента кафедри історії України Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького Надії Іванівни Бойко “Михайло Максимович — навіки з рідним краєм” (Черкаси, 2004. — 248 с.). Знаково і глибоко символічно, що це надзвичайно цінне видання побачило світ якраз напередодні відзначення ювілейної дати воістину планетарного масштабу і значення — 200-річчя від дня народження світоча і фундатора вітчизняної науки Михайла Олександровича Максимовича.

Писати про небожителів під силу далеко не кожному, адже життя великих часом не вкладається у земні канони і виміри. Проте авторці книги Надії Бойко вдалося збагнути і висвітлити утаємничені та вражаюче унікальні грані харизми вченого-енциклопедиста. Відтак, книга — то вагомий внесок у сучасне максимовичезнавство, яке нині переживає свою світанково-ренесансну пору.

Науково-популярне дослідження Надії Бойко базується на досить розгалуженій базі: творах Михайла Максимовича, його спогадах та листах, архівних матеріалах. Композиційно

книга складається з двох великих розділів, кожен з яких у свою чергу структурується на три підрозділи. Видається цілком логічним, що дослідниця відводить значне місце всебічному аналізу життєвого шляху вченого, шукає і знаходить ключ до розуміння джерел та основ феномену Максимовича. У книзі подано достатньо ґрунтовні і цікаві відомості про генеалогію роду Максимовичів-Тимківських. Детально виписані в книзі освітні та наукові щаблі, якими йшов Михайло Максимович до Олімпу визнання. Чітко визначено та всебічно висвітлено три основні періоди життя та діяльності вченого: московський, київський та михайлогірський. Підкреслюються його великі заслуги як першого ректора Київського університету св. Володимира.

На сторінках книги зацікавлений читач знайде детальні відомості про різні грані феноменального таланту Михайла Максимовича та всебічний аналіз його колосальної і багатовекторної творчої спадщини. Адже в особі вченого-енциклопедиста світ духовності отримав захопаного в рідну природу ботаніка, мудрого філософа і фізика, блискучого лінгвіста і літературознавця, геніального фольклориста й етнографа, пристрасного історика і археолога, засновника архівної справи, теоретика й організатора освіти, краєзнавця. “Людина-академія” — він став невгасимим взірцем жертвовного служіння Науці й Україні.

Чи не вперше в українській історичній науці на сторінках своєї книги Надія Бойко піддає ґрунтовному аналізу справді унікальний внесок Максимовича у розвиток вітчизняного краєзнавства, яке він, власне, й започаткував. Детально охарактеризовано історико-краєзнавчі студії вченого з питань киево- і волинознавства, показано його роль у розробці питань методології та методів досліджень з регіональної істо-

рії. Особливо всебічно у книзі аналізується краєзнавча спадщина Максимовича, присвячена історії рідної вченому Черкащини.

У завершальній частині книги дослідниця перекидає місток у сучасність і показує вшанування пам’яті про вченого-енциклопедиста у Шевченковому краї та в Україні.

Книга “Михайло Максимович — навіки з рідним краєм” має у своїй структурі і досить об’ємні додатки, де вміщені вибрані твори Михайла Максимовича. Видання органічно доповнює досить насичений та любовно оформлений фотонарис, котрий вміщує добротні кольорові ілюстрації із життя і творчості велета світової науки. Гарно і змістовно оформлені обкладинки видання: на його пер-

шій сторінці — трьохсотрічна липа Максимовича, а на останній — пам’ятник на могилі вченого у с. Прохорівці.

До виходу у світ цієї вкрай потрібної книги долучилися і знані в Україні науковці. Її науковим редактором став ректор ЧНУ імені Богдана Хмельницького, доктор педагогічних наук, професор А. І. Кузьмінський, а рецензентами — заступник директора Інституту історії НАН України, член-кореспондент НАН України, професор О. П. Реєнт та голова правління Черкаської об-

ласної організації Всеукраїнської спілки краєзнавців, кандидат історичних наук, доцент В. М. Мельниченко.

Книга Надії Бойко “Михайло Максимович — навіки з рідним краєм” — знакова подія у вітчизняному краєзнавстві, вона має не тільки наукове, а й пізнавально-виховне значення, і без сумніву стане у пригоді багатьом студіюванням історичного минулого України та багатогранної наукової спадщини одного з його видатних дослідників.

